

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
кафедра земельного та аграрного права

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

**«Актуальні правові проблеми функціонування та розвитку суб'єктів аграрного права»
(варіативна)**

Рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий рівень

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Харків – 2020

Програма навчальної дисципліни «**Актуальні правові проблеми функціонування та розвитку суб'єктів аграрного права**» (варіативна): галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень третій (доктор філософії)

Розробники:

Корнієнко Ганна Сергіївна – к.ю.н., доцент, доцент кафедри земельного та аграрного права;
Шульга Михайло Васильович – д.ю.н., професор, завідувач кафедри земельного та аграрного права.

Затверджено на засіданні кафедри
земельного та аграрного права,
протокол № ____ від _____ 2020 р.

Завідувач кафедри _____ М. В. Шульга

Оглав

1.	Вступ	4
2.	Опис навчальної дисципліни	16
3.	Зміст програми навчальної дисципліни	17
4.	Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	19
4.1.	Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять	19
4.2.	Самостійна робота здобувачів вищої освіти	19
4.3.	Освітні технології та методи навчання	20
4.4.	Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни	21
4.5.	Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	21
Додаток 1. Карта предметних компетентностей з початкової дисципліни		
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей		
Додаток 3. Матриця зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання за предметними компетентностями в програмі навчальної дисципліни		

ВСТУП

1. Цілі та завдання навчальної дисципліни.

1.1. Метою навчальної дисципліни «Актуальні правові проблеми функціонування та розвитку суб'єктів аграрного права» є закріплення, розширення та поглиблення спеціальних правових знань щодо змісту норм законодавства, яке спрямоване на регулювання аграрних правовідносин за участю суб'єктів аграрного права. Проблема визначення поняття «суб'єкт аграрного права» є важливою і разом з тим складною для науки аграрного права. Це пов'язано з тим, що по-перше в юридичній науці досі не існує єдиного підходу до з'ясування категорії «суб'єкт права». Саме тому навколо цього тривають дискусії як у галузевих науках, так і в теорії права в цілому. По-друге, необхідність аналізу цього поняття обумовлюється і специфікою предмета аграрного права. Ідеться про широке коло аграрних відносин (земельні, майнові, організаційно-управлінські, трудові, соціальні тощо) із відповідним колом суб'єктів, які беруть у них участь. Метою є визначення поняття «суб'єкта аграрного права», класифікацію та правове становище кожного суб'єкта аграрних правовідносин, активізація аналітичної діяльності здобувачів, вироблення вмінь самостійного аналізу та тлумачення законодавства, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок у сфері діяльності конкретного суб'єкта аграрного права щодо набуття їх правомочностей.

Запропонований курс навчальної дисципліни спрямований на реалізацію кваліфікаційної підготовки докторів філософії, які володіють фундаментальними юридичними знаннями у сфері правового становища суб'єктів аграрного права.

2.2 Для досягнення цієї мети необхідно вирішення наступних завдань навчальної дисципліни «Актуальні правові проблеми функціонування та розвитку суб'єктів аграрного права»

- формування у здобувачів фахових та предметних компетентностей, що спираються на науково обґрунтовані концепції і доктрини, розуміння про основи правового регулювання діяльності суб'єктів аграрного права їх правомочностей під час набуття, реалізації та припинення прав та обов'язків ;

- формування навичок визначення особливостей правовідносин, що виникають між суб'єктами під час набуття та реалізації прав.

- опанування навичок визначення специфіки діяльності окремих суб'єктів аграрного права;

- вироблення вмінь аналізувати правове становище юридичних осіб та суб'єктів, які не мають статусу юридичної особи, як учасників аграрних правовідносин з урахуванням їх розподілу за метою своєї діяльності, призначенням, функціями.

2. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми.

Навчальна дисципліна «Актуальні правові проблеми функціонування та розвитку суб'єктів аграрного права» належить до дисциплін практично-професійного циклу.

При вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з наступних дисциплін – аграрне право, адміністративне право, земельне право, господарське право, конституційне право, цивільне право.

3. Предметні компетентності здобувача освітньо-кваліфікаційного рівня, сформованих в результаті освоєння навчальної дисципліни:

Модуль 1. Загальна характеристика суб'єктів аграрного права

ПК–1. Знання та розуміння юридичної природи категорій «сільськогосподарський товаровиробник», «сільськогосподарське підприємство» та поняття «суб'єкта аграрного права».

ПК – 2. Розуміння сутності аграрної та земельних реформ, визначення їх напрямів та завдань, їх ролі у становленні та розвитку суб'єктів аграрного права.

ПК – 3. Здатність класифікувати суб'єктів аграрного права за критеріями, напрацьованими та запропонованими науковою доктриною.

ПК – 4. Уміння аналізувати причини виникнення аграрної правосуб'єктності, а також виявлення можливостей її набуття, розмежовувати причини та підстави виникнення прав та обов'язків суб'єктів аграрного права.

ПК – 5. Знання та розуміння повноважень держави як суб'єкта аграрного права, розуміння їх змісту та принципів застосування.

Модуль 2. Правове становище сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів аграрного права

ПК – 6. Здатність формування теоретичних та практичних підходів у сфері визначення поняття сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів аграрного права.

ПК – 7. Уміння самостійно поповнювати знання та використовувати їх в практиці застосування аграрного, земельного та іншого законодавства при вирішенні питань діяльності фермерських господарств.

ПК – 8. Знання механізму вирішення юридичних колізій у правовому регулюванні діяльності фермерських господарств та сімейних фермерських господарств.

ПК – 9. Здатність застосовувати діалектичний, формально-логічний, герменевтичний, порівняльно-правовий та інші спеціальні юридичні методи дослідження під час наукових пошуків в процесі дослідження правового становища фермерських господарств та сільськогосподарських кооперативів.

ПК – 10. Знання особливостей застосування відповідних форм реалізації права набуття та використання земель сільськогосподарського призначення фермерськими господарствами та сільськогосподарськими кооперативами .

ПК – 11. Навички щодо реєстрації сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів підприємницької діяльності.

ПК – 12. Знання та навички у застосуванні норм матеріального і процесуального права при реалізації права на використання земель сільськогосподарського призначення сільськогосподарськими підприємствами кооперативного типу.

ПК – 13. Уміння моделювати правові ситуації під час набуття сільськогосподарськими підприємствами кооперативного типу суб'єктами аграрного права прав та обов'язків.

ПК – 14. Здатність підбирати та узагальнювати нормативно-правові акти, що регулюють порядок набуття прав та обов'язків сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єкти аграрного права .

ПК – 15. Опанування особливостей майнових правовідносин за участю сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів аграрного права.

ПК – 16. Опанування особливостей вирішення питань щодо виникнення, реалізації та припинення прав та обов'язків сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів аграрного права

ПК – 17. Знання процедурних аспектів створення та реєстрації та припинення діяльності сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів аграрного права.

Модуль 3. Правове становище сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права

ПК – 18. Здатність формування теоретичних та практичних підходів у сфері визначення поняття сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права.

ПК – 19. Уміння самостійно поповнювати знання та використовувати їх в практиці застосування аграрного, земельного та іншого законодавства при вирішенні питань діяльності господарських товариств.

ПК – 20. Знання механізму вирішення юридичних колізій у правовому регулюванні діяльності сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права .

ПК – 21. Здатність застосовувати діалектичний, формально-логічний, герменевтичний, порівняльно-правовий та інші спеціальні юридичні методи дослідження під час наукових пошуків в процесі дослідження правового становища сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права .

ПК – 22. Знання особливостей застосування відповідних форм реалізації права набуття та використання земель сільськогосподарського призначення сільськогосподарськими підприємствами корпоративного типу як суб'єктів аграрного права .

ПК – 23. Навички щодо реєстрації сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права .

ПК – 24. Знання та навички у застосуванні норм матеріального і процесуального права при реалізації права на використання земель сільськогосподарського призначення сільськогосподарськими підприємствами корпоративного типу .

ПК – 25. Уміння моделювати правові ситуації під час набуття сільськогосподарськими підприємствами корпоративного типу суб'єктами аграрного права прав та обов'язків.

ПК – 26. Здатність підбирати та узагальнювати нормативно-правові акти, що регулюють порядок набуття прав та обов'язків сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єкти аграрного права .

ПК – 27. Опанування особливостей майнових правовідносин за участю сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права.

ПК – 28. Опанування особливостей вирішення питань щодо виникнення, реалізації та припинення прав та обов'язків сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права

ПК – 29. Знання процедурних аспектів створення та реєстрації та припинення діяльності сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права.

Модуль 4. Фізичні особи як суб'єкти аграрного права

ПК – 30. Здатність формування теоретичних та практичних підходів у сфері визначення поняття фізичні особи як суб'єкти аграрного права.

ПК – 31. Уміння самостійно поповнювати знання та використовувати їх в практиці застосування аграрного, земельного та іншого законодавства при вирішенні питань діяльності фізичних осіб як суб'єктів аграрного права.

ПК – 32. Знання особливостей застосування відповідних форм реалізації права набуття та використання земель сільськогосподарського призначення фізичними особами як суб'єкти аграрного права.

ПК – 33. Уміння моделювати правові ситуації під час набуття фізичними особами суб'єктами аграрного права прав та обов'язків.

ПК – 34 Здатність підбирати та узагальнювати нормативно-правові акти, що регулюють порядок набуття прав та обов'язків фізичними особами як суб'єкти аграрного права.

ПК – 35 Опанування особливостей вирішення питань щодо виникнення, реалізації та припинення прав та обов'язків фізичних осіб як суб'єктів аграрного права.

Модуль 5. Суб'єкти аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

ПК – 36. Здатність формування теоретичних та практичних підходів у сфері визначення поняття суб'єктів аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

ПК – 37. Здатність класифікувати суб'єктів аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення за напрямками діяльності, організаційно-правовими формами.

ПК – 38. Опанування особливостей майнових правовідносин за участю суб'єктів аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

ПК – 39. Знання процедурних аспектів створення та реєстрації та припинення діяльності суб'єктів аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

ПК – 40. Здатність підбирати та узагальнювати нормативно-правові акти, що регулюють порядок набуття прав та обов'язків суб'єктами аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

Експлікація загальних і професійних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1).

4. Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти

У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання.

Модуль 1.

РНС НД – 1. Здатність продемонструвати на підставі аналізу сучасних наукових підходів знання та розуміння юридичної природи категорій «сільськогосподарський товаровиробник», «сільськогосподарське підприємство» та поняття «суб'єкта аграрного права».

РНС НД – 2. Здатність розуміти сутність аграрної та земельних реформ, визначення напрямів, ролі у становленні та розвитку суб'єктів аграрного права.

РНС НД – 3. Класифікувати суб'єктів аграрного права за критеріями, напрацьованими та запропонованими науковою доктриною.

РНС НД – 4. Вміння аналізувати причини виникнення аграрної правосуб'єктності, а також виявлення можливостей її набуття, розмежовувати причини та підстави виникнення прав та обов'язків суб'єктів аграрного права.

РНС НД – 5. Здатність продемонструвати знання та розуміння повноважень держави як суб'єкта аграрного права, розуміння їх змісту та принципів застосування.

Модуль 2.

РНС НД – 6. Продемонструвати здатність формування теоретичних та практичних підходів у сфері визначення поняття сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів аграрного права.

РНС НД – 7. Продемонструвати вміння самостійно поповнювати знання та використовувати їх в практиці застосування аграрного, земельного та іншого законодавства при вирішенні питань діяльності фермерських господарств.

РНС НД – 8. Здатність продемонструвати розуміння механізму вирішення юридичних колізій у правовому регулюванні діяльності фермерських господарств та сімейних фермерських господарств у правовому регулюванні набуття та використання суб'єктами земель сільськогосподарського призначення.

РНС НД – 9. Вміння застосовувати діалектичний, формально-логічний, герменевтичний, порівняльно-правовий та інші спеціальні юридичні методи дослідження під час наукових пошуків в процесі дослідження правового становища фермерських господарств та сільськогосподарських кооперативів.

РНС НД – 10. Вміння застосовувати відповідні форми реалізації права набуття та використання земель сільськогосподарського призначення фермерськими господарствами та сільськогосподарськими кооперативами .

РНС НД – 11. Демонструвати вміння організувати державну реєстрацію сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів підприємницької діяльності.

РНС НД – 12. Здатність застосування норм матеріального і процесуального права при реалізації права на використання земель сільськогосподарського призначення сільськогосподарськими підприємствами кооперативного типу.

РНС НД – 13. Вміння моделювати правові ситуації під час набуття сільськогосподарськими підприємствами кооперативного типу суб'єктами аграрного права прав та обов'язків.

РНС НД – 14. Вміти підбирати та узагальнювати нормативно-правові акти, що регулюють порядок набуття прав та обов'язків сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єкти аграрного права .

РНС НД – 15. Вміти демонструвати знання особливостей майнових правовідносин за участю сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів аграрного права.

РНС НД – 16. Здатність продемонструвати знання особливостей вирішення питань щодо виникнення, реалізації та припинення прав та обов'язків сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів аграрного права

РНС НД – 17. Вміти продемонструвати знання та навички щодо процедурних аспектів створення та реєстрації та припинення діяльності сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів аграрного права.

Модуль 3.

РНС НД – 18. Здатність аналізувати теоретичні та практичні підходи у сфері визначення поняття сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права.,

РНС НД – 19. Продемонструвати знання та використання їх в практиці застосування аграрного, земельного та іншого законодавства при вирішенні питань діяльності господарських товариств.

РНС НД – 20. Уміти аналізувати механізм вирішення юридичних колізій у правовому регулюванні діяльності сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права .

РНС НД – 21. Демонструвати уміння застосовувати діалектичний, формально-логічний, герменевтичний, порівняльно-правовий та інші спеціальні юридичні методи дослідження під час наукових пошуків в процесі дослідження правового становища сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права .

РНС НД – 22. Уміти точно формулювати та висловлювати свої позиції щодо особливостей застосування відповідних форм реалізації права набуття та використання земель сільськогосподарського призначення сільськогосподарськими підприємствами корпоративного типу як суб'єктів аграрного права.

РНС НД – 23. Володіти навичками щодо реєстрації сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права .

РНС НД – 24. Здатність демонструвати знання та навички у застосуванні норм матеріального і процесуального права при реалізації права на використання земель сільськогосподарського призначення сільськогосподарськими підприємствами корпоративного типу .

РНС НД – 25. Здатність моделювати правові ситуації під час набуття сільськогосподарськими підприємствами корпоративного типу суб'єктами аграрного права прав та обов'язків.

РНС НД– 26. Здатність демонструвати аналіз та узагальнення нормативно-правові акти, що регулюють порядок набуття прав та обов'язків сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єкти аграрного права .

РНС НД – 27. Продемонструвати знання особливостей майнових правовідносин за участю сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права.

РНС НД – 28. Здатність продемонструвати знання щодо особливостей вирішення питань щодо виникнення, реалізації та припинення прав та обов'язків сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права

РНС НД – 29. Продемонструвати знання процедурних аспектів створення та реєстрації та припинення діяльності сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права.

Модуль 4.

РНС НД – 30. Здатність аналізувати теоретичні та практичні підходи у сфері визначення поняття фізичні особи як суб'єкти аграрного права.

РНС НД – 31. Продемонструвати знання та використовування їх в практиці застосування аграрного, земельного та іншого законодавства при вирішенні питань діяльності фізичних осіб як суб'єктів аграрного права.

РНС НД – 32. Здатність продемонструвати знання щодо особливостей застосування відповідних форм реалізації права набуття та використання земель сільськогосподарського призначення фізичними особами як суб'єкти аграрного права.

РНС НД – 33. Продемонструвати здатність моделювати правові ситуації під час набуття фізичними особами суб'єктами аграрного права прав та обов'язків.

РНС НД – 34 Демонструвати уміння підбирати та узагальнювати нормативно-правові акти, що регулюють порядок набуття прав та обов'язків фізичними особами як суб'єкти аграрного права.

РНС НД – 35 Продемонструвати знання особливостей вирішення питань щодо виникнення, реалізації та припинення прав та обов'язків фізичних осіб як суб'єктів аграрного права.

Модуль 5.

РНС НД – 36. Здатність аналізувати теоретичні та практичні підходи у сфері визначення поняття суб'єктів аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

РНС НД – 37. Продемонструвати знання щодо класифікації суб'єктів аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення за напрямками діяльності, організаційно-правовими формами.

РНС НД – 38. Вміти демонструвати знання особливостей майнових правовідносин за участю суб'єктів аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

РНС НД – 39. Продемонструвати знання процедурних аспектів створення та реєстрації та припинення діяльності суб'єктів аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

РНС НД – 40. Демонструвати уміння підбирати та узагальнювати нормативно-правові акти, що регулюють порядок набуття прав та обов'язків суб'єктами аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

5. Модуляризація компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни.

5.1. Експлікація модуляризації компетентісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Актуальні правові проблеми функціонування та розвитку суб'єктів аграрного права»

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність	Дидактична структура навчальної дисципліни

Кількість кредитів ЕКТС: 6 Кількість модулів: 5 Загальна кількість годин: 180 Тижневих годин: 4	Рівень освіти – третій (доктор філософії) Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право»	Модуль 1 лекції – 8 год. Практичні заняття – 4 год. самостійна робота – 24 год. Види контролю: поточний контроль Модуль 2 лекції – 8 год. практичні заняття – 4 год. самостійна робота – 24 год. Види контролю: поточний контроль Модуль 3 лекції – 8 год. практичні заняття – 4 год, самостійна робота – 24 год. Види контролю: Поточний контроль, підсумковий контроль знань (семестровий залік) Модуль 4 лекції – 8 год. практичні заняття – 4 год, самостійна робота – 24 год. Види контролю: Поточний контроль, підсумковий контроль знань Модуль 5 лекції – 8 год. практичні заняття – 4 год, самостійна робота – 24 год.

		Види контролю: Поточний контроль, підсумковий контроль знань (іспит)

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Загальна характеристика суб'єктів аграрного права

Теоретичні та практичні аспекти визначення суб'єктів аграрного права. Поняття та класифікація суб'єктів аграрного права. Категорії «сільськогосподарський товаровиробник» та «сільськогосподарське підприємство» в системі правового регулювання діяльності суб'єктів аграрного права. Правове регулювання земельної та аграрної реформи в Україні. Етапи, завдання та наслідки аграрної та земельної реформи в Україні як основи розвитку діяльності суб'єктів аграрного права. Держава в особі органів державної влади та місцевого самоврядування як суб'єкт аграрного права: повноваження органів державної влади, принципи діяльності.

Модуль 2. Правове становище сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів аграрного права

Поняття сільськогосподарських підприємств кооперативного типу їх ознаки. Фермерські господарства як суб'єкти аграрного права, види, юридичні ознаки. Особливості набуття земельної ділянки сільськогосподарського призначення для створення та ведення фермерського господарства. Порядок створення та державної реєстрації фермерських господарств та сімейних фермерських господарств. Особливості набуття земельної ділянки членами фермерського господарства. Правовий режим майна та земель фермерського господарства. Порядок та механізм відчуження майна фермерського господарства як цілісного майнового комплексу. Права та обов'язки фермерського господарства. Особливості припинення діяльності фермерського господарства. Поняття та юридичні ознаки сільськогосподарських кооперативів їх типи та види. Відмінні риси сільськогосподарського виробничого та обслуговуючого кооперативів. Порядок створення та державної реєстрації сільськогосподарських кооперативів. Правовий режим майна сільськогосподарських кооперативів: майнові фонди їх ознаки. Припинення діяльності сільськогосподарських кооперативів, особливості ліквідації та реорганізації сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.

Модуль 3 Правове становище сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права.

Поняття сільськогосподарських підприємств кооперативного типу їх ознаки. Правовий режим діяльності господарських товариств як суб'єктів аграрного права. Правовий режим майна сільськогосподарських підприємствах корпоративного типу. Поняття та ознаки аграрних холдингових компаній як суб'єктів аграрного права та їх роль у розвитку агропромислового комплексу України. Правовий режим майна сільськогосподарських підприємствах корпоративного типу. Аграрна біржа та оптові ринки як суб'єкти реалізації сільськогосподарської продукції.

Модуль 4. Фізичні особи як суб'єкти аграрного права.

Поняття та класифікація фізичних осіб як суб'єктів аграрного права. Фізичні особи як засновники та члени сільськогосподарських підприємств кооперативного типу. Фізичні особи як засновники та учасники сільськогосподарських підприємств корпоративного типу. Фізичні особи як засновники та члени особистого селянського господарства, їх права та обов'язки. Правовий режим майна та земель особистого селянського господарства, його державна підтримка. Наймані працівники як суб'єкти аграрного права.

Модуль 5. Суб'єкти аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

Державні сільськогосподарські підприємства як суб'єкти аграрного права та інноваційного забезпечення сільськогосподарської діяльності. Поняття державного сільськогосподарського підприємства, юридичні ознаки та класифікація. Особливості правового режиму майна державних сільськогосподарських підприємств.

Сільськогосподарські дорадчі служби як суб'єкти аграрного права та інформаційного забезпечення сільськогосподарської діяльності. Правове регулювання діяльності сільськогосподарських дорадчих служб. Поняття сільськогосподарської дорадчої діяльності та служби, ознаки. Склад сільськогосподарської дорадчої служби. Договірні відносини сфері сільськогосподарської дорадчої діяльності.

Поняття матеріально-технічного забезпечення сільського господарства. Класифікація суб'єктів матеріально-технічного забезпечення сільського господарства. Правова регламентація їх діяльності. Лізингові компанії як суб'єкти аграрного права та матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників. Договірні відносини у сфері матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників. Права та обов'язки суб'єктів матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників.

4. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. *Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять*

Навчальна дисципліна передбачає такі форми організації освітнього процесу: лекції, практичні заняття, індивідуальні навчально-дослідницькі завдання, консультації, самостійну роботу студентів, які забезпечені програмою, текстами лекцій, завданнями, базами даних юридичної практики тощо.

4.2. *Самостійна робота здобувачів вищої освіти*

Зміст та призначення самостійної роботи студентів.

Самостійна робота здобувача – це різноманітні види індивідуальної і колективної діяльності здобувачів, які вони здійснюють на навчальних заняттях або в поза аудиторний час за завданням викладача, під його керівництвом, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота є завершальним етапом розв'язання навчально-пізнавальних завдань, які розглядалися на лекціях, семінарах, практичних заняттях. Самостійна робота здобувачів сприяє формуванню самостійності, ініціативності, дисциплінованості, почуття відповідальності, необхідних майбутньому фахівцю у навчанні і професійній діяльності.

Призначенням самостійної роботи здобувача є: 1) поглиблення власних уявлень про окремі практичні та теоретичні аспекти діяльності окремих суб'єктів сільськогосподарського землекористування; 2) формування на цій основі загальних, фахових та предметних компетентностей щодо актуальних проблем функціонування та розвитку суб'єктів аграрного права

Форми самостійної роботи здобувачів:

- підготовка до практичних занять;

- доопрацювання матеріалів лекцій та практичних занять;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- складання конспектів тем, що виносяться для самостійного вивчення

4.3 Освітні технології і методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Актуальні правові проблеми функціонування та розвитку суб'єктів аграрного права» застосовуються такі освітні технології: проблемне навчання, розвиваюче навчання, дискусійне навчання, ігрова технологія, технологія студентоцентристського навчання тощо.

Методи навчання: метод проблемного навчання, дослідницький метод, контекстне завдання, дискусія, пресконференція, ділові ігри, кейс-метод, опитування, контрольні роботи тощо.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

1. Поточний контроль знань здобувачів(види, фонд оціночних засобів, порядок формування оцінок за дисципліною).

Поточний контроль студентів проходить у формі оцінювання відповідей на практичних заняттях, контрольної роботи за результатами модулів, оцінювання змісту реферату чи інших елементів індивідуальної роботи студентів.

2. Підсумковий контроль знань студентів(види, фонд оціночних засобів, шкала оцінювання результатів навчання)

студентів).

Контроль знань в рамках навчальної дисципліни здійснюється з урахуванням бально-рейтингової системи. Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів

лекції - 0 балів;

семінарські заняття - 30 балів;

виконання завдань СРС - 10 балів;

педагогічний контроль (Модуль №1 і Модуль №2, Модуль №3, Модуль №4, Модуль №5) – 6 балів x 5 = 30 балів;

іспит - 60 балів.

Разом: 100 балів.

Підсумки педагогічного контролю проставляються в відомості по накопичувальним принципом і є підставою допуску до іспиту. Якщо здобувач набрав протягом семестру за підсумками рубіжного та поточного контролю менше половини максимальної оцінки (60%) з навчальної дисципліни, то він до іспиту не допускається.

3. Шкала підсумкової оцінки знань здобувачів

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮАУ

A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язкий повторний курс		1 – 34

4. Методи педагогічного контролю

Традиційні методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань тощо;
- методи письмового контролю: розв'язання тестових завдань, контрольні роботи, есе у рамках запропонованих тем тощо;

Інноваційні методи:

- портфоліо, кейс-вимірювачі, есе тощо; есе тощо;

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, peer review тощо.

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Рекомендовані нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р., № 436-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р., № 2768-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 3-4. – Ст. 27.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 435-IV // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
5. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р., 1576-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 282.
6. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 р., № 1877-IV // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 30. – Ст. 1987.

7. Про невідкладні заходи щодо реформування аграрного сектору економіки: Указ Президента України від 03.12.1999 р., № 1529/99 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 49. – Ст. 2400.
8. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. (в редакції Закону від 02.10.2003 р., № 1211-IV) // Там же. – 2004. – № 10. – Ст. 102.
9. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р., № 742-IV // Там же. – 2003. – № 29. – Ст. 232.
11. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві України: Закон України від 15.05.1992 р., № 2436-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 28. – Ст. 387.
12. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17.07.1997 р., № 469/97-ВР // Там же. – 1997. – № 39. – Ст. 261.
13. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р., № 973-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 45. – Ст. 363.

Рекомендована література (підручники, навчальні посібники, монографії, статті тощо):

1. Аграрне право: підручник / за ред. А.М. Статівки. 2-е вид., перероб. і допов. Х.: Право, 2019. 412 с.
2. Аграрне право України : підручник / В.М. Єрмоленко, О.В. Гафурова, М.В. Гребенюк та ін. ; за заг. ред. В.М. Єрмоленка. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 608 с.
3. Аграрне право : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В.П. Жушман, В.М. Корнієнко, Г.С. Корнієнко та ін. ; за ред. В.П. Жушмана та А.М. Статівки. – Х.: Право, 2010. – 296 с.
4. Аграрне право України : навчальний посібник / за ред. Т.Є. Харітонової, І.І. Каракаша. – Одеса: Юридична література, 2017. – 436 с.

5. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні: колективна монографія/ відп.ред.: Т.Є.Харитоновна, І.І. Каракаш. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 722 с.
6. Актуальні питання аграрного права України : теорія і практика : моногр. / А.М. Статівка, В.Ю. Уркевич, В.М. Корнієнко та ін.; за ред. А.М. Статівки. – Х.: ФІНН, 2010. – 240 с.
7. Єрмоленко В.М. Майнові правовідносини приватних сільськогосподарських підприємств: теорія, законодавство, практика : моногр. / В.М. Єрмоленко. – К.: Магістр – XXI ст., 2005. – 304 с.
8. Земельне право України: навчальний посібник/ І.І. Каракаш, В.Д. Сидор, Т.Є. Харитоновна та ін./ за ред. І.І. Каракаша і Т.Є. Харитоновної. – Вип.2-ге, переробл. і допов. – Одеса: Юридична література, 2017. – 588с.
9. Землі сільськогосподарського призначення : права громадян України : наук.-навч. посіб. / за ред. Н.І. Титової. – Львів: ПАІС, 2005. – 368 с.
10. Кулинич П.Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні: [монографія] /П.Ф.Кулинич. – К.: Логос, 2011. – 688 с.
11. Науково-практичний коментар до Закону України «Про особисте селянське господарство» / за ред. В.В. Носіка. – К.: Кондор, 2004. – 252 с.
12. Науково-практичний коментар до Закону України «Про фермерське господарство» / М. В. Шульга, В. П. Жушман, П. Ф. Кулинич, В. Ю. Уркевич; за ред. М. В. Шульги. – К. : Господар, 2004. – 464 с.
13. Панченко В. В. Внутрішньогосподарські локальні нормативно-правові акти сільськогосподарських підприємств як форма аграрного права : монографія / В. В. Панченко. – Х.: С. А. М., 2012. – 164 с.
14. Полюхович Л. І. Правове забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації в Україні у контексті вимог СОТ : моногр. / Л. І. Полюхович. – К. : Видавець О. М. Ешке, 2014. – 208 с.

15. Порадник керівникові сільськогосподарського підприємства : навч. і наук.-практ. посіб. / за ред. А.П. Гетьмана, В.З. Янчука. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 624 с.
16. Статівка А. М., Уркевич В. Ю. Аграрне право (оглядові лекції, нормативно-правові акти) : навчальний посібник / А. М. Статівка, В. Ю. Уркевич. – Х.: Юрайт, 2014. – 352 с.
17. Уркевич В.Ю. Становлення сільськогосподарських кооперативів в умовах ринкової економіки України : деякі правові аспекти: моногр. / В.Ю. Уркевич. – Х.: Одіссей, 2004. – 120 с.
18. Федорович В. І. Правові основи створення та діяльності сільськогосподарських кооперативів в Україні / В. І. Федорович. – Львів : Атлас, 1998. – 144 с.

Рекомендовані інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України[Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// rada.gov.ua/](http://rada.gov.ua/)

Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// www. land.gov.ua/](http://www.land.gov.ua/)

Офіційний сайт Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://wwwsc.gov.ua>

Єдиний державний реєстр судових [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.

СЕНМК

Програма навчальної дисципліни «Актуальні правові проблеми функціонування та розвитку суб'єктів аграрного права» (варіативна) (галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право» рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий рівень, ступінь вищої освіти – доктор філософії) уклад.: Г.С. Корнієнко, М.В. Шульга.– Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого»,

Додаток 1

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни

ЗК – загальні (універсальні) компетентності. (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК – 1 Знання та розуміння предметної галузі і професії	ПК – 1 Знання та розуміння юридичної природи категорій «сільськогосподарський товаровиробник», «сільськогосподарське підприємство» та поняття «суб'єкта аграрного права». ПК – 5. Знання та розуміння повноважень держави як суб'єкта аграрного права, розуміння їх змісту та принципів застосування.
ЗК – 8. Уміння розуміти великі обсяги інформації і критично-конструктивно її оцінювати	ПК – 4. Уміння аналізувати причини виникнення аграрної правосуб'єктності, а також виявлення можливостей її набуття, розмежовувати причини та підстави виникнення прав та обов'язків суб'єктів аграрного права. ПК – 13. Уміння моделювати правові ситуації під час набуття сільськогосподарськими підприємствами кооперативного типу суб'єктами аграрного права прав та обов'язків. ПК – 19. Уміння самостійно поповнювати знання та

	використовувати їх в практиці застосування аграрного, земельного та іншого законодавства при вирішенні питань діяльності господарських товариств.
ЗК – 13. Здатність оцінювати та підтримувати якість результату професійної діяльності.	ПК – 6. Здатність формування теоретичних та практичних підходів у сфері визначення поняття сільськогосподарських підприємств кооперативного типу як суб'єктів аграрного права. ПК – 18. Здатність формування теоретичних та практичних підходів у сфері визначення поняття сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права. ПК – 30. Здатність формування теоретичних та практичних підходів у сфері визначення поняття фізичні особи як суб'єкти аграрного права. ПК – 36. Здатність формування теоретичних та практичних підходів у сфері визначення поняття суб'єктів аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.
ЗК – 15. Здатність до безперервної самоосвіти та самовдосконалення.	ПК – 7. Уміння самостійно поповнювати знання та використовувати їх в практиці

	застосування аграрного, земельного та іншого законодавства при вирішенні питань діяльності фермерських господарств. ПК – 19. Уміння самостійно поповнювати знання та використовувати їх в практиці застосування аграрного, земельного та іншого законодавства при вирішенні питань діяльності господарських товариств. ПК – 31. Уміння самостійно поповнювати знання та використовувати їх в практиці застосування аграрного, земельного та іншого законодавства при вирішенні питань діяльності фізичних осіб як суб'єктів аграрного права.
ФКС – фахові компетентності за спеціальністю (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	
ФКС –1 Уміння розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення наукових досліджень та впровадження інновацій	ПК – 8. Знання механізму вирішення юридичних колізій у правовому регулюванні діяльності фермерських господарств та сімейних фермерських господарств....
ФКС – 2 Уміння орієнтуватися в проблемах юридичної науки.	ПК – 3. Здатність класифікувати суб'єктів аграрного права за

	критеріями, напрацьованими та запропонованими науковою доктриною. ПК – 37. Здатність класифікувати суб'єктів аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення за напрямками діяльності, організаційно-правовими формами....
ФКС– 4. Здатність застосовувати загальнонаукові та спеціальні юридичні методи дослідження.	ПК – 9. Здатність застосовувати діалектичний, формально-логічний, герменевтичний, порівняльно-правовий та інші спеціальні юридичні методи дослідження під час наукових пошуків в процесі дослідження правового становища фермерських господарств та сільськогосподарських кооперативів. ПК – 21. Здатність застосовувати діалектичний, формально-логічний, герменевтичний, порівняльно-правовий та інші спеціальні юридичні методи дослідження під час наукових пошуків в процесі дослідження правового становища сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права . .....

Додаток 2

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
РНС – результати навчання за спеціальністю (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		Результати навчання з навчальної дисципліни
РНС – 1 Здатність продемонструвати знання і розуміння юриспруденції в сучасному наукознавстві	№1 №2 №4	РНС НД – 1. Здатність продемонструвати на підставі аналізу сучасних наукових підходів знання та розуміння юридичної природи категорій «сільськогосподарський товаровиробник», «сільськогосподарське підприємство» та поняття «суб'єкта аграрного права».

		РНС НД – 2. Здатність розуміти сутність аграрної та земельних реформ, визначення напрямів, ролі у становленні та розвитку суб'єктів аграрного права. РНС НД – 18. Здатність аналізувати теоретичні та практичні підходи у сфері визначення поняття сільськогосподарських підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрного права. РНС НД – 30. Здатність аналізувати теоретичні та практичні підходи у сфері визначення поняття фізичні особи як суб'єкти аграрного права.
РНС – 4. Здатність продемонструвати вміння формулювати нові гіпотези та наукові проблеми в галузі права, обирати належні напрями й відповідні методи для їх дослідження	№1 №5	РНС НД – 3. Здатність класифікувати суб'єктів аграрного права за критеріями, напрацьованими та запропонованими науковою доктриною. ПК – 37. Здатність класифікувати суб'єктів аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення за напрямами діяльності, організаційно-правовими формами.
...		...
РНС – 9 Здатність продемонструвати знання та розуміння	№1 №2	ПК – 12. Знання та навички у застосуванні норм матеріального і процесуального права при реалізації

прикладних аспектів правової герменевтики	№5	права на використання земель сільськогосподарського призначення сільськогосподарськими підприємствами кооперативного типу. ПК – 25. Уміння моделювати правові ситуації під час набуття сільськогосподарськими підприємствами корпоративного типу суб'єктами аграрного права прав та обов'язків ПК – 40. Здатність підбирати та узагальнювати нормативно-правові акти, що регулюють порядок набуття прав та обов'язків суб'єктами аграрного права у сфері інноваційного, інформаційного та матеріально-технічного забезпечення.

